

Utbildningsdepartementet
Ministern för högre utbildning och forskning

Stockholm 2019-10-31

Ert dnr: U2019/02263/UH
Vårt dnr: SFI-2019-1915

Regeringens forskningspolitik

Stiftelsen Svenska Filminstitutet har inbjudits att inkomma med synpunkter på regeringens forskningspolitik och har följande att anföra.

Filmkunnighet

Med utgångspunkt i forskningspolitikens mål att svara mot globala och nationella samhällsutmaningar vill Filminstitutet lyfta fram betydelsen av forskning kring förmedling av filmkunnighet, en central färdighet inom Unescos begrepp Medie- och informationskunnighet (MIK). MIK kan bidra till att motverka ojämlikhet och polarisering och har stor betydelse för möjligheten att uppnå FN:s mål för hållbar utveckling i Agenda 2030.

Film och rörliga bilder har fått en central plats i samtida kultur och gjort det möjligt att kommunicera på ett helt nytt sätt, till följd av den teknologiska utveckling som möjliggjort nya produktions-, konsumtions- och distributionsmönster. Rörlig bild har på så vis fått en allt mer framträdande roll i definierandet, skildrandet och gestaltandet av vad vi definierar som olika aspekter av verklighet och sanning. Som konstnärligt medium ger detta en antydning om filmen och den rörliga bildens kraft som arena för undersökande, ifrågasättande och gestaltande. Ur ett demokratiskt perspektiv innebär denna utveckling ökade möjligheter för människor att bidra med representationer av hur de förstår sin verklighet, men det ställer även krav på färdigheter för att avläsa, tolka och förhålla sig till andras rörliga bilder, samt att själva uttrycka sig med dessa medier.

Den rörliga bilden är ett språk som vi lär oss på samma sätt som vi lär oss tala, men när skolan lär oss att läsa och skriva, är filmens språk inte en del av skolans värld. Filmkunnighet handlar om såväl kritisk som kulturell och kreativ kompetens. Att integrera film och rörlig bild i undervisningen är ett sätt att uppnå läroplanens mål. Filmen kan bereda en väg in i samtal om komplexa frågor om samhällliga och existentiella ämnen, filmen erbjuder och möjliggör en roll för alla, bildspråket är ett gemensamt språk, som överbryggar språkbarriärer och filmspråket är likvärdigt med skriftspråket med de nya digitala förutsättningarna.

Filmpedagogik

Estetiska lärprocesser gällande exempelvis litteratur, musik och dramatik har på senare år vuxit till ett relativt stort forskningsfält, men den svenska forskningen kring filmpedagogiken som undervisningsmetod är i det närmaste obefintlig. För att filmpedagogiken ska vinna legitimitet och kunskaperna om dess metoder och fördelar öka krävs stora forskningsinsatser på området.

Kompisskolorna var ett treårigt delaktighetsprojekt som Filminstitutet drev mellan 2014–2017 med det genomgripande syftet att utveckla de filmpedagogiska metoderna att se, samtala om och skapa film för att förmedla filmkunnighet. Utvärderingen av projektet visar att okunskap bland pedagogerna är det enskilt största hindret för en välfungerande filmpedagogik. De själva, deras kollegor, skolans ledning och tjänstepersonerna på kommunen vet generellt alldeles för lite om filmmediets pedagogiska möjligheter.

Vi kan konstatera att en välfungerande och framgångsrik filmpedagogisk verksamhet kräver kontinuitet. Kontinuitet, i sin tur, är beroende av strukturer. Dessa strukturer skapas av ett kollegium vars arbete utformas av såväl enskilda individers kunskaper och intresse som rektors och övrig skollednings direktiv. De så kallade eldsjälarna – såsom enstaka filmkunniga lärare – är en fantastisk kraft, men barns och ungas filmkunnighet är alltför viktig för att den ska stå och falla med enskilda individer som brinner för filmpedagogiken.

Filminstitutet ser därför att en utökad filmpedagogisk forskning är en förutsättning för att filmkunnighet ska kunna integreras i det svenska utbildningsväsendet.

För Stiftelsen Svenska Filminstitutet

Anna Serner